

Planinska organizacija je v vseh letih svojega obstoja namenjala pozornost ravnanju in obnašanju ljudi v gorah. To je bila njena strateška usmeritev. Tako se je že vse od pobude za ustanovitev Gorskega društva Triglavski prijatelji leta 1872 in Slovenskega planinskega društva leta 1893 ohranjala in oblikovala svojstvena tradicija napisanih in nenapisanih pravil vedénja ob obiskih gorskega sveta. Po vzoru planincev začetnikov in njihovih požrtvovalnih prednikov tudi sedanji rodovi planincev ljubimo, spoštujemo in cenimo domovino, naravo in gore, smo nesebični in požrtvovalni do sotovarišev ter iskreni borci za človeške vrednote, bratsko sožitje, za vse, kar je napredno in humano. Ohranjamo in razvijamo človeške in planinske vrednote ter jih prilagajamo sodobnim razmeram. Da pa tudi formalno štejejo za moralno obveznost vsakega slovenskega planinca, jih ustrezno oblikujemo in zapisujemo.

Na tej osnovi je Skupščina Planinske zveze Slovenije 2. junija 1973 sprejela Častni kodeks slovenskih planincev, ki ga je sestavil dr. Dore Tominšek.

Po dvajsetletnih izkušnjah je bil na Skupščini Planinske zveze Slovenije 26. marca 1994 sprejet dopolnjen in izpopolnjen kodeks.

Naslednje spremembe in dopolnitve je kodeks doživel na Skupščini Planinske zveze Slovenije 21. maja 2005.

Zadnje spremembe in dopolnitve pa so bile potrjene na Skupščini Planinske zveze Slovenije 11. aprila 2015.

ČASTNI KODEKS SLOVENSКИH PLANINCEV

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. Častni kodeks slovenskih planincev (v nadaljnjem besedilu: Častni kodeks) vsebuje ustaljene dobre običaje in navade, po katerih se ravna slovensko planinstvo in ki označujejo lik slovenskega planinca v domačem in tujem gorskem svetu. Častni kodeks sloni na trajnih etičnih vrednotah, ki so se oblikovale v dolgoletnem razvoju slovenskega planinstva.
2. Vsak član planinske organizacije se prostovoljno in moralno zavezuje, da bo ravnal po tem kodeksu.
3. Vestno izpolnjevanje načel Častnega kodeksa je ena izmed dolžnosti, ki jih mora upoštevati član planinske organizacije. Posamezniki in posameznice, člani planinske organizacije, smo vir njene moči, kar se kaže v znanju, izkušnjah, prizadevanjih in doseženih rezultatih. Veliko članov je planinski organizaciji zapisanih celo življenje.
4. Planinska organizacija razvija prostovoljno delo kot posebno vrednoto in enega svojih temeljev na vseh ravneh in v vseh oblikah delovanja. To pomeni, da njeni člani in članice za svoje delo, znanje in porabljeni čas ne moremo zahtevati plačila, imamo pa pravico do nadomestila materialnih stroškov, povezanih z izvedbo programa. Izjema so lahko honorarji za avtorsko delo oziroma odkup avtorskih pravic za naročena dela.
5. Častni kodeks moralno zavezuje vsakega planinca, da pri svojem delu in obnašanju v gorah, pa tudi v dolini, ne glede na to, ali so dejanja neposredno ali samo posredno povezana s planinstvom, spoštuje pravila tega kodeksa in se po njih ravna. Vsak planinec naj bo zgled drugim, zlasti mladim.

II. PLANINSKO USPOSABLJANJE

1. Za obisk gora se odločimo iz najrazličnejših motivov, prevladujejo pa želja po gibanju v naravi v prostem času, skrb za izboljšanje in ohranjanja zdravja ter pristno doživljanje gora. Poleg odkrivanja neznanega in novega sta pogosta motiva tudi želja po samopotrjevanju in beg v samoto, kot nasprotje temu pa želja po druženju in hoji v skupini.
2. Temeljna naloga vsakega planinskega društva je usposabljanje strokovnih delavcev na področju planinstva in ozaveščanje članstva glede lastne varnosti in varnosti drugih v gorah ter glede varstva in obremenitev gorske narave. Cilj različnih vrst usposabljanja je upoštevanje naučenega v praksi.
3. Osnovno znanje, veščine in navade si lahko pridobimo na organiziranih vodenih izletih, pohodih in turah, s sodelovanjem v planinskih šolah, na tečajih in s samoizobraževanjem (učbeniki, priročniki, zemljevidi, revije, svetovni splet).
4. Obiskovalci gora s svojim vsakokratnim ravnanjem podpiramo varstvo gorske narave in spodbujamo tamkajšnje prebivalstvo pri doseganju trajnostnega razvoja. Prebivalci gora s svojim načinom življenja ohranjajo gorsko kulturno krajino in negujejo izročilo prednikov, zato smo jim dolžni namenjati vso pozornost. Tudi obisk tujih gorstev vključuje celostno razumevanje kulture in načina življenja tamkajšnjih prebivalcev.

III. VARSTVO NARAVE IN OKOLJA

1. Naravna bogastva in lepote so vir, iz katerega črpa planinstvo svojo moč in poslanstvo. Varovanje narave je v najširšem družbenem interesu, planinstvo pa je z naravo tesno povezano, zato dosledno spoštujemo prvine varstva narave in okolja, pri čemer izhajamo iz dejstva, da smo v naravi vedno samo njeni varuhi in učeči se ter opazujoči gostje. V tem prizadevanju smo planinci zgled tudi drugim. Vsak obiskovalec gora ima do njih prost dostop, meje svobodnega delovanja pa so določene z naravnimi danostmi in zakonitostmi. Kadar vemo za te omejitve, se dosledno ravnamo po njih.
2. Množičnost obiska v gorah, sodoben promet in druge oblike civilizacije vedno bolj ogrožajo prvobitnost gorskega sveta. Skrb za varstvo narave in okolja je zato ena temeljnih dolžnosti planincev in bistven sestavni del planinskega usposabljanja.
3. Poleg splošnega varstva narave in okolja smo planinci še posebej dolžni skrbeti za varstvo tistega dela narave, ki je neposredno ali posredno povezana s planinstvom. To so predvsem posamezna gorska območja, naravni parki, gorsko rastlinstvo in živalstvo; posebna skrb velja zaščitenemu rastlinstvu, živalstvu, vodnim izvirov in vodnim tokovom, procesom in pojavom, povezanim s površjem, ter gorskemu ozračju.
4. Velika skrb in odgovornost slovenskih planincev velja Triglavskemu narodnemu parku, ki je bil na pobudo Slovenskega planinskega društva s pogodbo med njim, Muzejskim društvom in Gozdno upravo ustanovljen že leta 1924, potem pa ob aktivnem sodelovanju Planinske zveze Slovenije z odlokom Skupščine Ljudske republike Slovenije leta 1963 obnovljen in leta 1981 prvič uzakonjen.
5. Za ohranjanje gorskega okolja skrbimo z osebnim zgledom in ravnanjem, tako da nikjer ne odmetavamo odpadkov; le-te odnesemo s seboj v dolino in jih odložimo na za to določenih mestih.

6. Planinci spoštujemo pravico do tišine v gorah. Vznemirjene živali so znamenje, da smo jim preblizu, zato smo se dolžni umakniti. Planinci ne povzročamo hrupa, ne prožimo kamenja, ne kurimo ognja v gozdu ali njegovi bližini in ne uničujemo cvetja ne glede na to, ali je zaščiteno ali ni. Tudi ne delamo škode na planinskih pašnikih, objektih in nasadih, saj se zavedamo, da imajo tudi tisti, ki prihajajo za nami, pravico do pristnega, čistega okolja.
7. Če je le mogoče, uporabljamo javni prevoz ali poskrbimo za polno zasedenost avtomobilov. Med hojo izklopimo mobilni telefon; namesto da hodimo z lažnim občutkom, da smo z njimi varni, poskrbimo za kakovostno pripravo na turo. Večje vodene skupine je dobro razdeliti v več manjših in se do cilja odpraviti po različnih poteh. S tem izboljšamo varnost udeležencev in doživljajsko vrednost izleta ter zmanjšamo čezmerno obremenitev narave.
8. Posebno varstveno pozornost namenjamo planinski flori in drugim posebnostim slovenskega planinskega sveta.
9. Spoštujemo slovensko planinsko preteklost, o njej se poučimo v Slovenskem planinskem muzeju, v planinski literaturi ter v Planinskem vestniku.

IV. HUMANIZEM

1. Bogastvo in lepote naše domovine ohranjamo že stoletja s spoštljivo ljubeznijo do vsega, kar je s tem povezano. Naša neodtujljiva pravica je, da v teh lepotah uživamo in da z bogastvom narave sami razpolagamo.
2. Planinstvo v najširšem pomenu besede je dostopno slehernemu, s tem pa je postalo množično. Pomembno je biti v naravi in del nje, zato je cilj pot in ne vrh za vsako ceno. Gorska narava nudi najbolj naraven in tudi najbolj učinkovit način telesne in duhovne sprostitve in izrabe prostega časa ljudem vseh starosti. Zato je ena temeljnih nalog planinskih društev, da privabijo v svoje vrste čim več ljubiteljev narave in da z izvajanjem različnih projektov skrbijo za usposobljenost članov.
3. Mikavnost in lepoto naših gora dopolnjujemo s prijaznim medsebojnim odnosom in s pristnim planinskim vzdušjem.

V. ODGOVORNOST POSAMEZNIKA

1. V gorah izvajajmo dejavnosti, ki smo jim dorasli. Gibanja se lotevamo odgovorno, zato uravnotežimo svoje želje in cilje z znanjem, s sposobnostmi, pripravljenostjo in opremo. Informacije o poti zberemo iz planinskih vodnikov, iz zemljevidov, poiščemo jih na svetovnem spletu; o turi se pogovorimo s kom, ki je pot pred kratkim že prehodil, saj so izkušnje drugih najpomembnejši vir znanja in ustreznega ravnanja.
2. Hodimo po označenih planinskih poteh in nikakor ne po bližnjicah ali po kmetijskih obdelovalnih površinah (travniki, polja). S tem skrbimo za boljšo lastno varnost in varnost ostalih udeležencev, preprečujemo erozijo in pokažemo spoštovanje do lastnine in dela prebivalcev v gorskem svetu.
3. Če se odpravljamo na pot v večji skupini, poskrbimo za stalni nadzor in večkratno štetje udeležencev skupine, usklajujemo cilje in iščemo ravnovesje med možnostmi in sposobnostmi posameznikov.

4. V gorah delujejo intenzivni naravni procesi. Gibanje je v določenih primerih tvegano dejanje, zato se moramo zavedati možnih tragičnih posledic in jih tudi odgovorno sprejeti.

VI. PLANINSKO TOVARIŠTVO

1. Prijetno vzdušje v gorah ustvarjamo le z nesebičnostjo, tovarištvom, s solidarnostjo tudi v najbolj zahtevnih razmerah, z obzirnostjo, samoodpovedovanjem, disciplino, pogumom, požrtvovalnostjo, skromnostjo in sproščenostjo, skratka: med planinci vladata pravo vzajemno sodelovanje in humanizem.
2. Tovarištvo in zvestoba sta za planinstvo bistvenega pomena, sta pogoja za njegov obstoj in razvoj. V gorah ni nikogar, ki bi lahko pogrešal tovarištvo. Ob splošnem življenjskem pravilu o skupnem veselju, a tudi trpljenju, je pravo tovarištvo v gorah še toliko bolj pomembno.
3. V gorah je pričakovana iskrena, nesebična tovariška pomoč:
 - Izkušeni planinci pomagamo novincem, neizkušenim ali neprevidnim planincem z nasveti in opozorili o pravilnem gibanju (hoji, plezanju, smučanju, kolesarjenju), počitku, prehrani, oblačilih, opremi, orientaciji, nevarnostih, o obnašanju in ravnanju v primeru nesreče.
 - Utrujenim, izčrpanim, ogroženim, poškodovanim nudimo neposredno pomoč; posebej je pomembna hitra pomoč ob nesreči. Ta dolžnost ne velja le za gorske reševalce, temveč moralno zavezuje slehernega planinca. Vsakdo naj po svojih najboljših močeh in znanju ter z vsemi sredstvi, ki so mu na voljo, pomaga sočloveku v stiski nesebično, humano, ohrabrujoče, prisrčno. Pomoč, ki ne zahteva plačila, izraža človeško toplino in daje trdno moralno oporo.
 - Dragoceno strokovno pomoč nudijo gorski reševalci, ki so se prostovoljno odločili za to plemenito nalogo in se zato brez obotavljanja z velikim čutom odgovornosti vključujejo v reševanje ponesrečenih.
4. Moralni lik gorskega reševalca, ki se je izoblikoval v trdi reševalski praksi, je hkrati tudi zgled najplemenitejšega planinca.
5. Za turo se planinci odločimo zavestno in z zavedanjem, da sta za gorniško dejavnost potrebna psihična in fizična pripravljenost, za varnost pa obvladanje planinskih veščin ter primerna opremljenost. To nam nalagata tako odgovornost do samih sebe kot tovariška dolžnost do drugih. V stiski kličemo na pomoč le tedaj, če si sami ne moremo pomagati. Pomoč sprejmemo obzirno, po svojih močeh pa tudi sodelujemo in tako olajšamo prizadevanja reševalcem. Ne glede na to, v kakšnem položaju smo, ohranjamo mirno kri in ne povzročamo panike in nepotrebne zmede. Planinci ne pretiravamo v zahtevah; v vsakem položaju se obvladamo, s svojim umirjenim obnašanjem pa spodbudno vplivamo na druge prizadete.
6. Pri dajanju pomoči je najlepša nagrada občutek, da smo opravili svojo dolžnost. S takim občutkom sprejemamo tudi zahvalo. Samohvala v gorah nima prostora, enako velja za precenjevanje morebitnih zaslug. Tudi sprejemanje priznanj na račun drugih, ki so pomagali v nesreči, je neprimerno.
7. Sprejem ali celo zahtevke plačila za ponujeno pomoč predstavlja grob prekršek načel planinske etike.
8. Planinec, ki je bil deležen pomoči, se vsem primerno zahvali.

9. Zunanji izraz planinskega tovarištva in spoštovanja je tudi pozdravljanje. Pozdrav naj bo vljuden in prisrčen, pri tem pa ne čakamo, da bomo pozdravljeni. Splošni bonton o pozdravljanju velja tudi v gorah. Lepo je, če tisti, ki gredo na turo, pozdravljajo tiste, ki se že vračajo. Nevljudno je, če na pozdrav ne odzdravimo.
10. Na morebitnih tekmovanjih ravnamo športno, častno in o svojih dosežkih poročamo pošteno.

VII. ODNOSI MED PLANINCI

1. Povsod v družbi, v gorah pa še bolj, mora obveljati načelo enakopravnosti. Kakršnokoli socialno, narodnostno, rasno ali drugo razlikovanje ni združljivo s pravim planinstvom.
2. Enakopravnost se v gorah izraža z načelom solidarnosti, s tovariško pomočjo, sodelovanjem ter obzirnostjo do vsakršnih individualnih razlik, ki zahtevajo vzajemno razumevanje in posebno ravnanje. Načela humanizma in tovarištva imajo v takem primeru še poseben poudarek.
3. V planinstvu so se za ravnanje v vsakdanjih razmerah izoblikovala naslednja pravila obnašanja:
 - pri srečanju na ozkih planinskih poteh se spretnejši, močnejši, zlasti mlajši, umakne šibkejšemu (starejšemu);
 - na prehodih čez nevarna mesta, sneg, vodo ipd. prepustimo šibkejšemu ugodnejši položaj;
 - na skupnih akcijah (plezalnih, reševalnih, ob prenašanju bremen ipd.) prevzame krepkejši naporejše naloge;
 - med odmorom ali počitkom na prostem ali v planinskih kočah prepustimo ali odstopimo šibkejšemu ugodnejše mesto;
 - pri prenočevanju, zlasti če je planinska kočica prenapolnjena, prepustimo šibkejšemu ali bolj izčrpanemu boljše ležišče.
4. Za hojo v organiziranih in neorganiziranih skupinah veljajo še naslednja pravila:
 - med hojo v skupini se mora prvi ravnati po najšibkejšem;
 - ko prvi obstane, da bi počival, ne sme tega storiti na prvem ugodnem počivališču, ampak tako, da tudi vsi planinci za njim lahko udobno počivajo;
 - hoje v strmino ne začinjamo z neprimerno naglico in z razkazovanjem svojih morebitnih večjih sposobnosti; hodimo zmerno, tako da je hoja prilagojena tempu, ki je ustrezen za vse udeležence. Nesprejemljivo je, če drvimo, sami počivamo, ko pridejo drugi za nami, pa spet odhitimo in ne privoščimo počitka zadnjim, ki so ga prav tako potrebni, če ne še bolj; v navedenih primerih vedno obvelja načelo solidarnosti.
5. Turni kolesarji naj bodo uvidevni do ostalih obiskovalcev gora, tako da svojo prisotnost dovolj zgodaj naznanijo in upočasnijo vožnjo, če je potrebno pa tudi ustavijo.

VIII. VODNIKI PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE

1. Najpomembnejši cilj vodnikov Planinske zveze Slovenije (v nadaljnjem besedilu vodniki PZS) je varnost vodenih. Pri tem delujejo v skladu s tem kodeksom, pravilniki o vodništvu in drugimi akti Planinske zveze Slovenije.

2. Vodniki PZS dosledno spoštujejo osebno nedotakljivost in dostojanstvo posameznika in posegajo vanju samo v skrajnih primerih, ko gre za preživetje.
3. Vodniki PZS morajo s svojimi ravnanji in dejanji dajati zgled tako vodeni skupini kot ostalim planincem, poseben poudarek pri tem namenjajo mladim. Njihov odnos do vodenih je spoštljiv, cilj pa predvsem varnost udeležencev ture. S svojim vodenjem usposablajo in vzgajajo, pri čemer svoje besede podkrepijo z lastnimi dejanji. Če razmere dopuščajo, svoje znanje, izkušnje in nasvete prenašajo tudi na ostale obiskovalce gora.
4. Vodniki PZS so prostovoljci in svojo usposobljenost izkazujejo z znanjem in izkušnjami, navzven pa tudi z značko in izkaznico vodnika PZS. Med pripravo ture, izvedbo in po njej si vodniki solidarno pomagajo in so enakopravni, njihovo delo pa usmerja vodja ture. V zahtevnejših situacijah se ravna po odločitvi najbolj izkušenega med njimi. V takih situacijah upoštevajo tudi pomoč planinsko usposobljenih strokovnih kadrov, ki so prisotni na turi kot udeleženci.
5. Vodniki PZS so dolžni prevzeti mentorstvo pripravnikom za vodnike PZS in nanje prenesti čim več znanja in izkušenj, če se čutijo sposobne opravljati tako nalogo. Skupaj s pripravniki so odgovorni, da je pripravništvo opravljeno kakovostno..

IX. PLANINSKE KOČE

1. Planinske koče (domovi, koče, zavetišča in bivaki) so namenjene zavetju, počitku, prehranjevanju in planinskemu usposabljanju. Želje in potrebe planincev so dokaj različne in koče – tudi najbolj udobne – niso opremljene in oskrbovane tako, da bi v njih lahko ustregli vsem njihovim zahtevam.
2. Pri uporabi storitev planinske koče ravnajmo tako, da bomo porabili čim manj energije in vode ter povzročili čim manj hrupa in odpadkov. V koči bodimo obzirni do osebja in obiskovalcev in spoštujemo hišni red. V njej upravičeno pričakujemo domačnost, skromno zavetje in postrežbo, informacije o stanju poti in vremenski napovedi ter posredovanje obvestila v primeru nesreče. Prehranjujemo se v planinski koči, s seboj prineseno hrano omejimo na najmanjšo možno mero. S tem zmanjšamo težo nahrbtnika, z ustvarjenim prihodkom pa omogočamo vzdrževanje planinske koče.
3. V planinskih kočah naj vlada vzdušje pristne planinske domačnosti in topline.

X. VPISNE KNJIGE IN ŽIGI

1. Vpisne knjige v planinskih kočah in na vrhovih so namenjene vpisu obiskovalcev.
2. Vsi obiskovalci gora dosledno in čitljivo vpisujemo podatke v ustrezna polja. Vpisne knjige niso namenjene izražanju naših mnenj, prav tako niso namenjene le vodenju statistike o obisku planinskega doma ali vrha, pač pa so dragocena usmeritev pri morebitnih reševalnih akcijah. Vpisne knjige in žige je potrebno po vpisu shraniti in skrinjico dobro zapreti. Z njimi je treba ravnati spoštljivo, tako da bodo služili tudi drugim obiskovalcem vrha.

XI. PLANINSKO PREMOŽENJE

1. Planinska organizacija razpolaga in upravlja s premoženjem, ki ga sestavljajo planinske poti, koč, zemljišča, umetne plezalne stene ter opremljena naravna plezališča. Del tega premoženja so tudi znanje, izkušnje in rezultati opravljenega (prostovoljnega) dela, katerega vir so posamezniki in posameznice, člani planinske organizacije.
2. Ustvarjeno premoženje je plod preteklega vlaganja, odrekanja, naprezanja, ustvarjalnosti, daril in idej. Spoštovanje le-tega je obet za uspešno prihodnost.
3. Planinsko premoženje upravljajmo in varujmo kot najboljši gospodarji; to še posebno velja za načrtovane posege v občutljiv gorski prostor, ki naj bodo premišljeni z vseh vidikov.

XII. ODNOS DO PLANINSKE ORGANIZACIJE

1. Planinska organizacija (Planinska zveza Slovenije in društva, ki so vanjo včlanjena) je ugledna množična organizacija, ki jo vodijo požrtvovalni organizatorji in nesebični planinci.
2. Dolžnost članov planinskega društva je, da v planinski organizaciji po svojih močeh tudi aktivno sodelujemo. Njen ugled ohranjamo tako, da tudi sami spoštujemo pozitivne planinske navade in z zgledom vplivamo na ostale obiskovalce gora.
3. Dolžnost planincev je, da zavestno in aktivno izpolnjujemo članske obveznosti, pravica pa, da uživamo članske ugodnosti, ki so v skladu s Statutom Planinske zveze Slovenije in z načeli tega Častnega kodeksa. Planinci po svojih močeh ohranjamo in varujemo planinsko premoženje pred škodo.

XIII. ČLANI PLANINSKIH ORGANOV

1. Funkcija v organih planinske organizacije je častna, temelji na zaupanju, prostovoljnosti, preglednosti delovanja in čutu za odgovornost.
2. Dobronamernost mora biti osnovno načelo pri delovanju v organih planinske organizacije. Z dobrimi nameni predlagamo rešitve za probleme in z dobronamernostjo obravnavamo predloge drugih.
3. Dolžnost planinskega funkcionarja je, da se ravna po Častnem kodeksu in s svojim zgledom vpliva tudi na druge.
4. Naloge opravlja skrbno, po svojih najboljših močeh in znanju v prid članstva, organizacije in v skladu s splošnimi interesi planinstva. Skrbeti mora za planinsko premoženje ter za varčno in koristno trošenje sredstev planinske organizacije.
5. Funkcionarjev odnos do planincev je tovariški. Avtoritete mu ne zagotavlja položaj, ustvarja si jo z delom in z obnašanjem. Zato tudi ne zahteva posebnih privilegijev, zaveda se le večje odgovornosti in dolžnosti.
6. Med planinskimi funkcionarji vladajo sloga, sodelovanje, disciplina in čut skupne odgovornosti.

7. Nasprotovanja, zavist in druge človeške slabosti ne sodijo v planinsko delovno vzdušje. Soglasje, sporazum, dogovarjanje in delitev dela – vse to predstavlja osnovo delovnim načelom, ki so skupna pri opravljanju sprejetih nalog.

XIV. NESPORAZUMI

1. Planinstvo je lahko način življenja. Prizadevamo si dosegati cilje in opravljati poslanstvo planinske organizacije. Za planinstvo veljajo splošna etična merila, ki pa so v gorah še bolj izbrušena in opazna. Težimo za najboljšo prakso in se nikoli ne nehamo učiti. Vsakdo izmed nas je dolžan opozoriti na neetično dejanje katerega koli obiskovalca gora. Varujemo zasebnost članstva glede osebnih podatkov.
2. Nesporazume v planinski organizaciji rešujemo v odkritem in enakopravnem dialogu. Kadar moramo izbirati med interesi organizacije in osnovnimi načeli etike, dajemo prednost etičnim načelom in varstvu gorske narave.

V Sevnici, 11. aprila 2015